

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego w przedmiocie gwarancyi dla Towarzystwa żeglugi parowej na Dniestrze.

Wysoki Sejmie!

Wydział krajowy spełniając uchwałę Wysokiej Izby z dnia 22. stycznia r. b. przedłożył Jej projekt do ugody z rzeczonym Towarzystwem, na mocy której Reprezentacja kraju w myśl powyższej uchwały gwarantować ma temuż Towarzystwu dochód 5% od pierwszej emisji akcji jego na kwotę 125.000 zł.

Komisya gospodarstwa krajowego, której Wysoka Izba rzecz tę do zbadania i zdania sprawy przekazała, nie sądziła, by część techniczną tego przedsięwzięcia jeszcze raz czynić częścią integralną niniejszego sprawozdania, pomimo bowiem pewnych wątpliwości szczegółowo omawianych w łonie Komisji, Komisya nie była w stanie zmienić przekonań, których wyrazem było zeszłoroczne jej sprawozdanie i do niego się w tej mierze odwołuje. Albowiem zdaniem Komisji możliwe ofiary funduszu krajowego i Towarzystwa w tym razie są równe, a szanse straty ze strony Towarzystwa daleko większe. Jeśli temu ostatniemu idzie i o zysk, rzecz to naturalna, bo ludzkie przedsięwzięcia ten ogólny cel mają. Niemniej i kraj i Towarzystwo łożyć będą w jednym i tym samym podniosłym celu, a nim jest otwarcie nowej arteryi komunikacyjnej w kraju.

Wobec sum rokrocznie wydawanych z funduszu krajowego na rzecz spraw i przedsięwzięć, mających w szerszym sensie poprawiać stan materialny kraju, a z których to spraw mało o której twierdzić da się, iż z pewnością korzyściami, jakie przyniesie, odpowie łożonym na nią kosztom, Komisya śmie twierdzić, iż najwyższa możliwa strata, jaka z nieudanej próby żeglugi parowej na Dniestrze dla funduszu krajowego wyniknąć może (6.250 zł. przez ciąg 20 lat corocznie), nie stoi w żadnym stosunku do możliwej korzyści, jaka wyniknie, jeśli rzeczywiście o tę drogę rzeczczą pomnoży się sieć komunikacyj handlowych kraju.

Drzewo zwłaszcza budulcowe i węgiel, oto główne żeglugi Dniestrowej przedmioty spławu. Pierwszy odbywa się już pierwotnymi środkami i oddawna, ale na wielką skalę do Odessy. Żegluga parowa spław ten zrobi korzystniejszym, bo dowiezie materiał suchy, kiedy

obecnie suchy materiał dowozi się do Odessy koleją, bo ze splawu zwykłego materiał jest mokry i dlatego znacznie tańszy. Przewóz węgla, gdyby nawet do Rosseyi stał się z powodu cel niemożliwym, dla samych tylko w kraju położonych naddniestrzańskich okolic wielkiej jest wagi tak dalece, że przedsiębiorstwo obecnie zamierzonych rozmiarów ledwo by mu w ciągu roku zadość uczyniło. Oba te główne przedmioty idą za wodą, a więc w najkorzystniejszych warunkach. Gdyby nawet rachować, że Towarzystwo żadnej ładugi pod wodę mieć nie będzie, i tak jeszcze rokowałoby niejaki nadzieje zysku. A przecież niema wątpliwości, że wszelki nieterminowy produkt pod górę iść może z nim, są oprócz zbóż i innych ziemiopłodów także w znacznej ilości kamienie, zwłaszcza poszukiwany obecnie litograficzny z nad brzegów Dniestru.

Ze sprawozdania komisji z r. 1884 w tymże przedmiocie okazuje się, iż prawdopodobna ładuga roczna do przewozu zaoferowana wynosi więcej niż dwa razy tyle, ile obecnie projektowany tabor przewieźć potrafi.

Co do samego projektu do wspomnianego układu gwarancyjnego, jaki Wydział krajowy przedłożył Wys. Izbie, Komisja gospod. kraj. z uznaniem podnieść musi widniejącą w nim i gruntowność i baczną pieczę o dobro kraju i funduszu krajowego. Następujące zmiany w pojedynczych jego paragrafach poczynione przez Komisję, uzasadnia ona jak następuje:

§. 1. Określiła komisja dokładnie przestrzeń Dniestru, na którą gwarancya się ciąga, albowiem po ukończeniu robót, które Rząd obecnie na przestrzeni Halicz-Niżniów prowadzi, przestrzeń ta prawdopodobnie do żeglugi użyteczną będzie i komisja nie widzi, czemu miałaby być z gwarancji wykluczoną. Następnie zdawało się komisji, że wypada określić ściśle maximum rocznej dopłaty z funduszu krajowego aż do 6.250 zł. w. a. Oprócz tego sądziła komisja, że wszystkie dochody Towarzystwa ż. p. na Dniestrze wyszczególnione w §. 5. jego statutów najpierw odpowiadać winny, a dopiero potem fundusz krajowy.

§. 2. W tym paragrafie komisja oznaczyła inny wyższy procent odpisów od wartości inwentarza za pierwsze, a inny niższy za drugie 10-letnie. Towarzystwa żeglugi na Dunaju i na Elbie podobnie w pierwszych latach swego istnienia miały wysokie procenta odpisu, obecnie znacznie niższe. Dzieje się to dla tego, iż nim służba statków rzekę dokładnie pozna, wypadki i uszkodzenia z nich wynikające muszą być daleko częstsze. Komisja i dawne i dzisiejsze procenta odpisów w Towarzystwie Elbiańskim w użytku będące wzięła za podstawę.

§. 3. alinea 1. Małoznaczna poprawka dla jaśniejszej redakcji.

§. 4. i 5. bez zmiany.

§. 6. Komisja sądziła, iż w zamian za pożyczkę w formie gwarancji, którą przecież i kto inny mógłby Towarzystwu może na wyższy procent udzielić, waruje się szerokie prawa nadzoru i ingerencji, więc oprocentowanie zaliczek zresztą małoznaczne byłoby zbyt zbytecznym. Oprocentowanie więc i w tym i w innych paragrafach wykreślone zostało. W al. 1. §. 6. małoznaczne zmiany przy wykreśleniu słowa „własnych“.

§. 7. W tym paragrafie określono prekluzyjny termin otwarcia żeglugi na dwa lata od dnia podpisania sumy, a skreślone słowa „urządzone funduszami etc.“ aż do końca i zastąpiono je ustępem odpowiadającym stylizacji odnośnej myśli w §. 1.

§. 8. Komisja proponuje skreślenie słów początkowych aż do: „Do zaciągania i t. d.“ sądzi bowiem, iż gdy kraj gwarantuje tylko emisję pierwszą akcyj, niema powodu, by miał wpływ na następne.

§. 9. Komisja niechcąc wykluczać możliwości odstąpienia przedsiębiorstwa innemu Towarzystwu przez obecne, odpowiednio zaostrzyła ten paragraf.

§. 10. Skreślono: „na przestrzeni Niżniów-Okopy“ albowiem Towarzystwo jest przedsiębiorstwem frachtowem, ładugę będzie wozioł, gdzie ją znajdzie i dokąd będzie przeznaczona,

nie może więc być wiązane do kursowania regularnie od Niżniowa do Okopów. Za to ustanowiło się minimum drogi, jaką parowce łącznie przez rok odbyć mają na to, by można powiedzieć, iż są czynne. Ustęp ostatni tego paragrafu innym zastąpiono, gdyż Towarzystwo wyjątkowo mogłoby i inne choć używane lecz dobre parostatki kupić, byle były odpowiednie co do siły pociągowej i wytrzymałości.

§. 11. Do tego paragrafu w końcu dodano, że sposób prowadzenia rachunkowości winien być ułożony w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§. 12. ust. 1. Jak w projekcie Wydziału krajowego z dodatkiem małej zmiany w końcu celem lepszego sprawdzania stanu inwentarza martwego przez Wydział krajowy, oraz możliwych wypadków badania stanu statków, machin itp. także po za granicami kraju. — Ustęp 2. zmieniony zupełnie określa ściślej i szczegółowiej ingerencyę Wydziału krajowego na wszystkie wydatki Towarzystwa. Komisya sądzi, że zmieniony w ten sposób ustęp 2. daje Wydziałowi krajowemu także prawo wglądania w sprawę płac urzędników Towarzystwa. Ustęp 3. opatrzony w początku dodatkiem, określającym lepiej kontrolę rachunków Towarzystwa, przez Wydział krajowy.

§§. 13., 14., 15. bez zmiany.

§. 16. Zdaniem komisji redakcyja tego paragrafu przez Wydział krajowy utrudniłaby zbyt znacznie dojście do skutku jakiegobądź Towarzystwa. Dlatego komisya skreśliła pierwsze dwa ustępy tego paragrafu a trzeci jako paragraf zredukowała w sensie uwag w zeszłorocznem sprawozdaniu zawartych.

§. 17. Do tego paragrafu proponuje komisya ustęp drugi, stanowiący, że choćby Towarzystwo zrzekło się gwarancyi i tu oraz ingerencyja Wydziału krajowego w sprawy Towarzystwa ustała, niemniej stanowienie o taryfach i refakcyach należeć zawsze będzie do Wydziału krajowego, albowiem kraj gwarancyą swą Towarzystwu przyjsie do skutku Towarzystwa umożliwił.

§. 18. ust. 1. bez zmiany. W ust. 2. dodany warunek, że w razie likwidacyi Towarzystwa, zaliczki dane w formie gwarancyi przez kraj, mają mieć pierwszeństwo przed innymi długami Towarzystwa.

§. 19. al. 1. Komisya proponuje wybieranie superarbitra przez arbitrow, jeśli bowiem Sejm miałby superarbitra mianować, zbyt długo na sąd wypadłoby nieraz czekać. Dopiero w razie, gdyby arbitrowie na superarbitra zgodzić się nie mogli, Sejm go mianuje. Ust. 2. i 3. bez zmiany.

§. 20. bez zmiany.

§. 21. dodała komisya, gdyż sądzi, że wszystkie koszta ugody ponieść winno Towarzystwo.

Zdawało się komisji, iż ugoda powyższymi artykułami określona, nie może być ostateczną, tylko o tyle, iż Reprezentacyja kraju nie żąda większych kontroli i większej ingerencyi Wydziału krajowego, niż zawarowano rzeczonymi artykułami. Mogłoby się jednak zdarzyć, że Towarzystwo życzyłoby sobie zamieszczenia jakich artykułów jemu wygodnych, a na które niemniej Wydział krajowy mógłby się zgodzić, gdyby je uważał za niesprzeciwiające się dobru kraju i bezpieczeństwu funduszu krajowego.

Wreszcie Komisya mniema, że gdyby Wysoka Izba nawet przychyliła się do jej zapatrywań, to nie ma prawdopodobieństwa, by już w r. 1888 miała być gwarancyja zużytkowaną, zatem wstawienie odpowiedniej kwoty w budżet 1888 r. nie projektuje.

Zatem Komisya wnosi:

Wysoka Izba raczy uchwalić:

I. Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem upoważnia niniejszem Wydział krajowy do zawarcia i podpisania ugody z Towarzystwem akcyjnym żeglugi parowej na Dniestrze na podstawie warunków poniżej umieszczonych, zostawuje jednak Wydziałowi krajowemu swobodę poczynienia w nich na żądanie rzeczzonego Towarzystwa takich zmian, jakie Towarzystwo to uważałoby w interesie rzeczy za pożądane, a zarazem Wydział krajowy za zgodne z dobrem i bezpieczeństwem funduszu krajowego.

Terminem prekluzyjnym do podpisania ugody jest dzień 1. Stycznia 1889 r.

II. Sejm upoważnia Wydział krajowy do ewentualnego wstawienia w preliminarz 1889 r. kwoty 6.250 zł. jako pierwszą roczną ratę gwarancyi.

We Lwowie dnia 13. Grudnia 1887.

Sprawozdawca:

J. Popiel w. r.

Przewodniczący:

Wodzicki w. r.

W a r u n k i

umowy, określającej stosunek Towarzystwa żeglugi parowej na Dniestrze do Reprezentacji kraju i gwarantującej temuż roczny dochód pięcioprocentowy od częściowego kapitału zakładowego w kwocie 125.000 zł. w. a. na lat dwadzieścia.

1. Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, w zastępstwie Reprezentacji krajowej, poręcza na lat dwadzieścia Towarzystwu żeglugi parowej na Dniestrze, na przestrzeni Niżniów-Okopy, względnie Halicz - Niżniów - Okopy, ukonstytuowanemu w myśl statutów zatwierdzonych przez c. k. Rząd na mocy Najwyższego upoważnienia z dnia 5. Października 1885 r., pięcioprocentową dywidendę od 1.250 wyraźnie: Tysiąc dwieście pięćdziesiąt sztuk akcji po sto (100) zł. w. a. pierwszej emisji, wypuszczonych w myśl §. 7. statutów wspomnianych, a to w miarę ich wpłaty i użycia uzyskanego ztąd kapitału na urządzenie żeglugi parowej na Dniestrze i w tym celu obowiązuje się uiszczać stosowne dopłaty, do wysokości kwoty 6.250 zł. w. a. w jednym roku, o ileby dochody roczne Towarzystwa pomienionego ze wszystkich przedsiębiorstw Towarzystwa wyszczególnionych w §. 5. jego statutów, nie wystarczyły na pokrycie zwyczajnych kosztów prowadzenia ruchu i na zapłacenie dywidendy powyższej.

2. Do wspomnianych wyżej kosztów prowadzenia ruchu należą także wydatki na fundusz asekuracyjny, tworzyć się mający w myśl §. 44. statutów Towarzystwa, tudzież roczne odpisy z wartości majątku Towarzystwa, wszakże te ostatnie obliczone być mają przy oznaczaniu rocznych dopłat krajowych nie w stosunku określonym w §. 43. statutów Towarzystwa, ale podług skali następującej:

od wartości parostatków	6%
„ „ żelaznych gabarów	5%
„ „ drewnianych gabarów	25%
„ „ inwentarza parostatków i gabarów	10%
„ „ inwentarza warstatów i stacyj . .	10%
„ „ budynków	5%

Procenta te obowiązują przez pierwsze 10 lat istnienia Towarzystwa, następnie obowiązywać mają procenta jak niżej:

od wartości parostatków	5%
„ „ żelaznych gabarów	3%
„ „ drewnianych gabarów	6%
„ „ inwentarza parostatków i gabarów	4%
„ „ inwentarza warstatów i stacyj . .	2%
„ „ budynków	4%

3. Fundusz, powstały z odpisów z wartości majątku Towarzystwa żeglugi parowej na Dniestrze, jest funduszem samoistnym, który podobnie jak fundusz asekuracyjny ma być odrębnie administrowany i fruktyfikowany, a jako fundusz odnowienia służyć winien tylko na uzupełnienie braków, powstałych w przedmiotach w punkcie 2. wyszczególnionych skutkiem naturalnego tychże zużycia.

Skoro wysokość tego funduszu osiągnie kwoty użytej w pierwszym, a względnie drugim roku administracyjnym, na nabycie powyższych przedmiotów, natenczas należy zaprzestać dalszych odpisów z wartości majątku Towarzystwa.

4. Procenta od zaciągniętych przez Towarzystwo pożyczek, również tanyemy wszelkie, remuneracye dla urzędników i sług, datki na rzecz ich funduszu pensyjnego oraz straty poniesione z powodu sprzeniewierzenia lub niedbalstwa funkcyonaryuszów Towarzystwa, nie mogą być zaliczone do zwyczajnych kosztów prowadzenia ruchu wspomnianych w punkcie 1. a mających pierwszeństwo przed wydatkami na 5% dywidendę od 1250 sztuk akcji po 100 zł. emisji pierwszej.

5. W razie dalszej emisji akcji Towarzystwa w myśl §. 7. statutów po nad kwotę 125.000 zł., nastąpi rozkład zwyczajnych w punkcie 1. i 2. określonych kosztów prowadzenia ruchu w stosunku 1250 sztuk akcji emisji pierwszej do ilości takichże akcji emisji następnych.

6. Uiszczone przez Wydział krajowy w myśl punktu 1. dopłaty roczne mają być uważane jako udzielone Towarzystwu bezprocentowe zaliczki, które zwracane być winny z procentami funduszowi krajowemu z ewentualnych nadwyżek dochodów Towarzystwa w latach następnych, po pokryciu wydatków wymienionych w punktach 1. i 2.

Przy użyciu dochodów Towarzystwa żeglugi parowej na Dniestrze winien być przeto przestrzegany następujący porządek wydatków, z zachowaniem pierwszeństwa dla poprzednich pozycji przed następnymi:

a) zwyczajne koszty prowadzenia ruchu,

b) wydatki na fundusz asekuracyjny,

c) odpisy z wartości majątku Towarzystwa podług skali oznaczonej w punkcie 2.,

d) 5% dywidenda od kapitału akcyjnego w kwocie 125.000 zł.,

e) zwroty zaliczek otrzymanych z funduszu krajowego,

f) nadzwyczajne koszty prowadzenia ruchu,

g) 1/5 część kosztów założenia i urządzenia, (§. 41. statutów Tow.),

h) inne wydatki wskazane w §. 41. statutów.

7. Określona w poprzednich punktach gwarancya kraju zaczyna się w dniu, w którym w zupełności wejdzie w ruch żegluga parowa na Dnie-

strze (§. 70), co nastąpić winno najdalej we dwa lata od dnia podpisania umowy z Wydziałem krajowym przez Towarzystwo.

8. Do zaciągania pożyczek z terminem dłuższym niż półrocznym lub przenoszących łącznie z długami poprzednio zaciągniętymi $\frac{1}{5}$ część wartości majątku Towarzystwa, potrzebne jest przyzwolenie Wydziału krajowego.

9. Zmiana statutów Towarzystwa żeglugi parowej na Dniestrze lub zlanie się tegoż z innym Towarzystwem, albo też odstąpienie przedsiębiorstwa innemu Towarzystwu, nastąpić może tylko za zgodą Wydziału krajowego.

10. Towarzystwo jest obowiązane urządzić żeglugę na Dniestrze w ten sposób, iż kursować mają najmniej dwa parowce o stosownej sile koni, które to parostatki łącznie odbyć winny przestrzeń najmniej 20.000 km. w ciągu jednego roku, każdy wraz z kompletem gabarów, a trzeci także statek wraz z gabarami ma być w odwodzie od wypadku dla pełnienia służby nadzwyczajnej, w razie obficiej ofiarowanej ładugi.

Parostatki winny być w dobrym używalnym stanie, gabary zaś całkiem nowe.

11. Towarzystwo obowiązuje się tak przy założeniu i urządzeniu żeglugi parowej na Dniestrze, jako też przy prowadzeniu ruchu i załatwianiu spraw poszczególnionych w §. 5. statutów, postępować z jak największą oględnością, dbałością i oszczędnością oraz prowadzić dokładne i sumienne rachunki według wzorów ułożonych w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

12. Wydział krajowy wykonywa nadzór nad całą administracją Towarzystwa i w tym celu może żądać od tegoż lub od poszczególnych organów jego zarządu, wszelkich wyjaśnień, może wysyłać delegatów swoich, którzy mają prawo brania udziału we wszystkich zebraniach organów zarządu, poszczególnionych w §. 16. statutów, wglądać w księgi i akta Towarzystwa; niemniej też badać i sprawdzać, o ile po za granicami kraju na koszt Towarzystwa, stan wszystkich przedmiotów stanowiących ruchomy i nieruchomy majątek Towarzystwa.

Zarazem służy Wydziałowi krajowemu prawo zatwierdzania preliminarzy dochodów i wydatków Towarzystwa. Plany i kosztorysy wszystkich robót i budowli potrzebnych do urządzenia i prowadzenia żeglugi parowej na Dniestrze, tudzież plany i kosztorysy na nabycia parostatków i gabarów przez Towarzystwo użyć się mających, muszą być przedłożone Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia, a to przed ich wykończeniem lub zakupnem przez Towarzystwo. Z każdego przekroczenia wydatków zatwierdzonych przez Wydział krajowy obowiązane jest Towarzystwo usprawiedliwić się należycie przed Wydziałem krajowym. Wydatki nieuzasadnione nie będą przyjęte przez Wydział krajowy.

Wydział krajowy sprawdza wszelkie rachunki odnoszące się do założenia, urządzenia i prowadzenia spraw Towarzystwa.

Rachunki te winny być należycie udokumentowane t. j. oparte na dowodach i sprawdzone być mogą w każdym czasie a w szczególności spra-

wdżane być muszą przez Wydział krajowy przy zatwierdzaniu bilansów rocznych, które przedkładane być mają niezwłocznie po zbadaniu ich przez komisję rewizyjną w myśl §. 36. statutów Towarzystwa.

13. Taryfy przewozowe i wszelkie opłaty pobierane przez Towarzystwo winny być ustanowione za zgodą Wydziału krajowego, który zatwierdza również wszelkie niżenia oraz refakcyje taryf i opłat ustanowionych.

14. Na każde żądanie Wydziału krajowego odbyć się winno nadzwyczajne Walne Zgromadzenie akcyonaryuszów Towarzystwa żeglugi parowej na Dniestrze.

Protokół każdego Walnego Zgromadzenia ma być podany niezwłocznie do wiadomości Wydziału krajowego.

15. Towarzystwo żeglugi parowej na Dniestrze obowiązuje się przedkładać Wydziałowi krajowemu w należytym czasie wszystkie dane i akta, potrzebne do wykonywania praw przysługujących Wydziałowi krajowemu, a względnie Reprezentacyi krajowej, w myśl układu niniejszego.

Jeśliby działanie Towarzystwa było tego rodzaju, iż słuszne ztąd rosłyby obawy o bezpieczeństwo sum gwarantowanych przez kraj a więc funduszowi krajowemu od Towarzystwa należących, natenczas wolno będzie Wydziałowi krajowemu ustanowić drogą administracyjną na koszt i rachunek Towarzystwa sekwestratora dla administrowania majątku Towarzystwa, aż do ostatecznego rozstrzygnięcia sporu.

17. Gwarancya kraju określona w punkcie 1-ym ustaje już przed upływem dwudziestoletniego okresu gwarancyjnego, jeżeli żegluga parowa na Dniestrze w całości lub części zaniechaną będzie, również jeżeli Towarzystwo tej żeglugi rozwiąże się w sposób przewidziany w §. 46. swych statutów lub nastąpi jego rozwiązanie w myśl §. 48. tychże statutów albo wreszcie, jeżeli Towarzystwo rzeczzone nie dopełni któregokolwiek warunku niniejszym układem zawarowanego.

Jeśliby Towarzystwo przed upływem terminu gwarancyi, spłaciwszy krajowi wszystkie zaliczki, oświadczyło Wydziałowi krajowemu iż się dalszej gwarancyi zrzeka, umowa niniejsza tem samem się rozwiązuje, ale §. 13. pozostaje w swej mocy aż do rozwiązania się Towarzystwa.

18. Jeżeli po upływie dwudziestoletniego okresu gwarancyjnego Towarzystwo żeglugi parowej na Dniestrze będzie zalegało ze zwrotem 40% zaliczek otrzymanych z funduszu krajowego w myśl punktu 6-go, natenczas nadzór Wydziału krajowego nad administracją Towarzystwa trwać będzie dalej i tak długo, dopóki zwrot powyższych zaliczek nie nastąpi w całości.

W razie likwidacyi Towarzystwa w myśl §. 46. statutów, w pierwszym rzędzie pokryte być mają zaliczki przez fundusz krajowy poczynione, a tylko Sejm krajowy może zrzec się w całości lub części zwrotu zalegających 4% zaliczek na rzecz akcyonaryuszów, o ileby cały majątek Towarzystwa w czasie likwidacyi nie osiągał sumy wpłaconego kapitału akcyjnego pierwszej emisji.

19. Wszelkie spory pomiędzy Wydziałem krajowym a Towarzystwem, z powodu niniejszego układu wyniknąć mogące, rozstrzygać będzie sąd

polubowny, składać się mający z trzech członków, z których jednego wybiera Wydział krajowy, jednego Towarzystwo żeglugi parowej na Dniestrze a obaj wybrani, superarbitra. W razie, gdyby na wezwanie Wydziału krajowego Towarzystwo żeglugi parowej na Dniestrze w przeciągu dni sześćdziesięciu od otrzymania tegoż wezwania z przysługującego mu prawa wyboru jednego członka sądu polubownego nie zrobiło użytku, albo o wyborze tym w powyższym terminie Wydziału krajowego nie uwiadomiło, Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, wyznaczy także i tego członka sądu polubownego, którego Towarzystwo żeglugi parowej miało wybrać. Gdyby arbitrowie na superarbitra zgodzić się nie mogli, Sejm superarbitra wybiera.

W ten sposób złożony sąd polubowny ma prawo oznaczyć porządek, w którym strony mają być przesłuchane i cały spór przeprowadzony, a odnośne postanowienia procedury cywilnej ani dla niego ani dla ston nie mają mocy obowiązującej.

Wyrok przez sąd polubowny wydany jest stanowczy, gdyż obydwie strony układ niniejszy zawierające obowiązują się temuż wyrokowi poddać i zrzekają się prawa wnoszenia przeciw temuż jakiegokolwiek odwołania.

20. Postanowienia statutów Towarzystwa, zatwierdzonych dnia 5. Października 1885., o ile nie są zgodne z warunkami niniejszego układu, lub z powodu tychże wymagają uzupełnienia, winny być stosownie zmienione w porozumieniu z Wydziałem krajowym w ciągu pierwszego roku administracyjnego, a to pod rygorem nieważności układu niniejszego.

21. Koszta prawne ugody, i należność skarbowa od aktu, ciążą na Towarzystwie.

